

Käyttöideoita Katekismusjengi-kirjaan

Hanna Juntunen

Sisällys

Johdanto	3
Käyttöyhteydet	4
10-juhlassa	4
Kotona	5
Kerhossa	5
Seurakunnan työntekijä koulussa	5
Opettaja koulussa	6
Materiaalin sisältö: toteutusvinkkejä	7
Isä meidän -rukous	7
Kymmenen käskyä	11
Uskontunnustus	15
Sakramentit	20
Raamattu	21
Rippi	21
Rukous	21
Herran siunaus	22

Katekismusjengi-kirja

Teksti: Kari Kanala

Kuvitus: Kirsti Pusa

ISBN 978-951-627-882-0

Julkaisija: PTK – poikien ja tyttöjen keskus

Kustantaja: Lasten Keskus, Helsinki 2011

Painopaikka: Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2011

Tilaukset: puoti.ptk.fi tai ptk@ptk.fi tai 0400 630 430

Johdanto

Katekismusjengi on tarinakirja, joka kertoo koululaisten arjesta. Kirjan fiktiiviset henkilöt Asko, Emppu, Alekski, Nelli, Helge ja Make ovat alakoulussa ylemmillä luokilla ja heille sattuu ja tapahtuu kaikenlaista. Tarinoiden kautta pääsee helposti käsittelemään koululaisten psykologisia ja sosiaalisia kysymyksiä, kuten esimerkiksi koulukiusaamista. Kirja ei kuitenkaan anna valmiita ratkaisuja päähenkilöiden elämäntilanteisiin, vaan tarjoaa lapselle mahdollisuuden pohtia tilanteita itse.

Katekismusjengi soveltuu käytettäväksi seurakunnan varhaisnuorisotyössä esimerkiksi **kerhoissa, 10-juhlissa ja leireillä**. Kirjan tarinat sopivat hyvin käytettäväksi myös seurakunnan työntekijän **kouluvierailujen** pohjana tai opettajan tukena uskontotunneilla. Kirjaa voi lukea myös kotona iltatarinakirjana joko yksin tai yhdessä vanhempien kanssa.

Kirjan tarinat on liitetty keskeisiin katekismuksen kohtiin, mutta sitä voi käyttää myös ilman katekismuksen käsittelyä. Katekismusta selitetään tiivistä ja lapselle sopivalla kielellä. Katekismuksen selitysoasa on jokaisen tarinan lopussa olevassa vihreässä laatikossa.

Tämä ohjaajan materiaali tarjoaa vinkkejä Katekismusjengi -kirjan käyttöön eri tilanteissa. Materiaali sisältää

- a) **keskustelukysymyksiä**, joita voi käsitellä ryhmissä ja sitten koota yhteen aikuisen johdolla. Kysymysten joukossa on myös itsenäisesti pohdittavaksi tarkoitettuja kysymyksiä, ne on merkitty tähdellä (*).
- b) **Toimintaosuudessa** olevat askartelut ja leikit on suunniteltu erityisesti kouluvierailuja tai kerhoja varten. Jokainen ohjaaja voi soveltaa niitä eri tilanteisiin ja keksiä niitä myös itse lisää.

Askartelu- ja toimintaosuuksissa ei ole valmiita ohjeita, vaan on tarkoitus, että ohjaaja etsii sopivan tavan toteuttaa toiminta. Moniin leikkeihin löytyy kuitenkin valmiit ohjeet internetistä käyttämällä hakusanana leikin nimeä. Näitä ja muita leikkejä löytyy muun muassa Mannerheimin Lastensuojeluliiton Nuortennetti-sivustolta, Jiipeenetti-sivuilta ja Ortodoksisten nuorten liiton sivuilta.

Isä meidän rukouksen yhteydessä on jokaisessa kohdassa jokin **teema**. Teemat on tarkoitettu ensisijaisesti virikkeeksi 10-juhlan suunnittelijoille, mutta niistä voi saada ajatuksia myös muuhun käyttöön. Joissakin kohdissa on ehdotettu myös aiheeseen liittyvää hartausideaa, joka voidaan toteuttaa, jos kyseessä on seurakunnan toiminta.

Käyttöyhteydet

10-juhlassa

10-juhla voidaan rakentaa katekismusjengin tarinoiden ja teemojen ympärille, esimerkiksi niin, että käsitellään yksi Isä meidän -rukouksen pyyntö joka vuosi 10-juhlassa. Isä meidän -rukous saattaa tuntua haastavalta juhlateemalta, mutta materiaalissa on ehdotettu yksittäisen pyynnön lisäksi myös jokin laajempi teema, johon juhla voi perustua. Isä meidän -rukouksen käsittely vuosittain 10-juhlassa, voi myös lisätä lasten ja heidän vanhempiensa tietoisuutta tuosta rukouksesta. Kirjan tarina voisi olla esimerkiksi kerhonohjaajien näyttelemä versio. Toimintaosuus voisi syntyä alla ehdotetuista tai muista teemaan liittyvistä tekemisistä. Monet alla olevista toimintaehdotuksista ovat sellaisia, että 10-juhlaan osallistujat kannattaa jakaa pienempiin kerhonohjaajien vetämiin ryhmiin. Materiaalin keskustelukysymyksiä voi käyttää virikkeenä kun mieltii 10-juhlan iltahartautta.

10-juhlan päätteeksi lapset voisivat saada Katekismusjengi-kirjan 10-vuotislahjaksi seurakunnalta. Näin he voisivat itsenäisesti lukea kotona loppuun Isä meidän rukouksen ja muut kirjan kohdat.

10-juhlan teemat:

- *Isä meidän, joka olet taivaissa*
⇒ Teema: Jumalan huolenpito
- *Pyhitetty olkoon sinun nimesi*
⇒ Teema: Nimi
- *Tulkoon sinun valtakuntasi*
⇒ Teema: Valtakunta tai eri maiden lapset
- *Tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niin kuin taivaassa*
⇒ Teema: Hyvä tahto
- *Anna meillä tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme*
⇒ Teema: Kiitollisuus
- *Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, niin kuin mekin anteeksi annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet*
⇒ Teema: Uusi alku
- *Äläkä saata meitä kiusaukseen*
⇒ Teema: Omatunto
- *Vaan päästä meidät pahasta*
⇒ Teema: Pahalta suojassa
- *Sillä sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisesti. Aamen*
⇒ Teema: Jumalan voima

Kotona

Katekismusjengin tarinat pureutuvat koululaisen arkimaailman kysymyksiin. Siksi se on kiinnostavaa luettavaa kouluikäiselle. Katekismusjengi antaa iltatarinakirjana myös vanhemmalle mahdollisuuden keskustella lapsen kanssa siitä, mitä hänen luokassaan ja kaveripiirissään tapahtuu. Kirja avaa ikkunoita myös monien hengellisten kysymysten käsittelyyn.

Kerhossa

Katekismusjengin tarinoita voi käyttää kerhohartauksissa tai koko kerhokerran voi rakentaa vuorossa olevan tarinan ympärille.

Katekismusjengin ympärille rakennettu ”Meidän jengi -kerho”- voisi toimia niin, että Katekismusjengin tarinaosuus luettaisiin heti aluksi ja sen jälkeen keskusteltaisiin tarinasta alla olevien virikekysymysten tai kerhonojajaajan keksimien kysymysten pohjalta. Kerhonojajaaja voisi myös kertoa, mitä käsiteltävänä oleva asia katekismuksen mukaan tarkoittaa. Tähän löytyy selitys vihreästä laatikosta. Keskustelun jälkeen siirrytään toimintaosuuteen. Toimintaideat voi ottaa joko tästä materiaalista tai kerhonojajaaja voi keksiä ne itse. Iltarukouksena voi olla joko käsittelyn alla oleva rukous tai kerhonojajaaja voi muodostaa lyhyen rukouksen vapaasti, niistä teemoista, joita kerhossa nousi keskustelun aikana esiin.

Seurakunnan työntekijä koulussa

Seurakunnan työntekijä voi ottaa Katekismusjengin tarinat alakoulun kouluvierailujensa pohjaksi tai käyttää niitä päivänavauksissa. Kouluvierailuille työntekijän kannattaa valita jokin sellainen kokonaisuus, jonka ehtii käydä läpi yhden lukuvuoden aikana kokonaan. Isä meidän rukouksen käsittelyyn tarvitaan siis esimerkiksi yhdeksän vierailukertaa ja 10 käskyn käsittelyyn 10 vierailukertaa. Koska vierailukertoja voi kuitenkin olla vähemmän, voi teemojen käsittelyä myös tiivistää.

Kouluvierailu voidaan rakentaa esimerkiksi seuraavasti:

1. Rukouksen, käskyt tai uskontunnustuksen voi rakentaa kerta kerralta luokan seinälle niin että aina uuden vierailun alussa seinälle lisätään rukouksen jatkeeksi tänään käsittelyssä oleva asia. Oppilaat ovat voineet askarrella rukouksen pyynnöt valmiiksi aiemmin ja pääsevät esimerkiksi pareittain kiinnittämään ne vuorotellen seinälle.
2. Työntekijä kertoo, mitä kyseinen käsiteltävä asia tarkoittaa. Tällöin voi käyttää apuna kirjassa olevaa vihreää laatikkoa.
3. Luetaan tai esitetään muuten Katekismusjengin seikkailuista kertova tarina. Kohdat 2. ja 3. voi toteuttaa myös toisin päin.

4. Oppilaat keskustelevat aiheeseen liittyvistä kysymyksistä ryhmissä. Mukana on myös omaan pohdintaan tarkoitettuja kysymyksiä. Nämä kysymykset on merkitty tähdellä. Näiden kysymysten vastaukset jäävät yleensä vain oppilaan omaan tietoon, ellei ryhmä ole erittäin luotettava.
5. Kysymysten käsittelyä jatketaan työntekijän johdolla. On myös hyvä kysyä, jäikö oppilaita mietityttämään jokin muu kuin keskustelukysymyksissä ollut asia.
6. Toteutetaan toiminnallinen osio.

Opettaja koulussa

Kirjan tarinoita voi käyttää päivänavauksina ja opettaja voi jatkaa omin sanoin tarinan ajatusta eteenpäin. Kirjan Isä meidän -rukousta käsittelevää osuutta voi käyttää oppitunnilla silloin kun opetellaan Isä meidän -rukous. Tuolloin uskontotunneilla voidaan käydä läpi vaikka yksi pyyntö ja siihen liittyvä tarina kerran viikossa. Opettaja voi käyttää myös alla olevia pohdintakysymyksiä ja toimintaosuuksia, jos hän haluaa rakentaa koko uskontotunnin rukouksen pyynnön ympärille.

Toteutusvinkkejä kirjan sisältöihin

Isä meidän -rukous

Isä meidän, joka olet taivaissa

Teema: Jumalan huolenpito

1. Miten koemenestystä voi yrittää parantaa?
2. Mikä lemmikkieläin voisi sopia allergikolle?
3. Miksi vanhemmat saattavat erota?
4. Miten Jumala pitää ihmisestä huolta silloin, kun ihmiselle tapahtuu ikäviä asioita?

Toimintaa

- Askarrellaan enkeli.
- Jumalan kämmenellä -laulu.

Pyhitetty olkoon sinun nimesi

Teema: Nimi

1. Mitä mieltä olet omasta nimestäsi?
2. Tiedätkö, mistä nimesi tulee ja mitä se tarkoittaa?
3. Mitä voit tehdä, jos huomaat, että toista kiusataan?
4. Mitä voit tehdä, jos sinua kiusataan?
5. Miksi joku haluaa kiusata?

Toimintaa

- Tehdään jokin nimeen liittyvä askartelu kuten nimiranneke tai lippis omalla nimellä.
- Leikitään jotain nimileikkiä. Koululuokassa voitaisiin leikkiä esimerkiksi Nimi-bingo, isommassa ryhmässä Tervehtimistavat-leikkiä.

Tulkoon sinun valtakuntasi

Teema: Valtakunta tai eri maiden lapset

1. Mitä eroja Empun mukaan oli suomalaisessa ja thaimalaisessa kulttuurissa?
2. Oletko joskus käynyt tai asunut toisessa maassa? Millaista siellä oli?
3. Miltä tuntuu olla vieraassa paikassa joko Suomessa tai ulkomailla?
4. Miltä tuntuu mennä mukaan vieraaseen ryhmään, esimerkiksi uuteen koulu-
luokkaan tai kerhoon?

5. Jos luokallenne tulisi uusi oppilas, mitä voisit tehdä, jotta hänestä tuntuisi mukavalta tulla luokallenne?
6. Millaista taivaan valtakunnassa voisi olla?

Toimintaa

- Askartelu: kruunut tai jokin muu kuninkaisiin ja kuningattariin liittyvä asia.
- Matkustan ympäri maailmaa -laulu.

Tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niin kuin taivaassa

Teema: Hyvä tahto

1. Miltä tuntuu, jos ei voi saada jotakin mitä haluaisi?
2. Voiko olla onnellinen, vaikka ei saisikaan kaikkea mitä haluaa, esimerkiksi ei pääse ulkomaan matkalle?
3. Mitä tärkeitä asioita ei voi ostaa rahalla?

Toimintaa

- Erilaisia leikkejä ja pelejä, joissa osallistujat pärjäävät vain toinen toistaan auttamalla. Esimerkiksi neljä jalkaa, kaksi kättä. Ohje löytyy Mannerheimin Lastensuojeluliiton Nuortennetistä.
- Askartelu: risti, jolla kuvataan Jumalan hyvää tahtoa ihmisiä kohtaan.

Anna meillä tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme

Teema: Kiitollisuus

1. Onko sinulla sisaruksia? Riiteletkö koskaan heidän kanssaan? Jos riitelet, niin millaisista asioista?
2. Mitä asioita ihminen tarvitsee elämiseen välttämättä?
3. Mitä asioita ei välttämättä tarvitse voidakseen elää?

Toimintaa

- Askarteluna voisi olla rannekoru, joka kootaan helmistä, jotka jokainen edustavat jotain asiaa, josta on kiitollinen. Punainen helmi vanhempia, sininen ystäviä jne.
- Yksi askarteluvaihtoehto on elämän aarrekartta, joka tehdään vanhannäköiselle paperille. Paperille merkitään piirtämällä, erilaisilla strasseilla, hiekalla ja paperista tehdyillä koristeilla kaikki itselle tärkeät asiat.
- Tässä voisi myös olla jotain sellaista toimintaa, jossa lapset pääsevät osallistumaan köyhempien maiden lasten auttamiseen.

**Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, niin kuin mekin anteeksi annamme niille,
jotka ovat meitä vastaan rikkoneet**

Teema: Uusi alku

1. Voisiko Asko tarjota Aleksille tukiopetusta?
2. Mitä mieltä olet siitä, että Alekski kiristi Askoa?
3. Miksi Asko suostui näyttämään vastaukset Aleksille?
4. Miksi mieltä painavista asioista kertominen helpottaa?
5. Jos olisit Askon tilanteessa ja Alekski pyytäisi sinulta anteeksi, voisitko antaa anteeksi?
6. Miten Jumalalta voi pyytää anteeksi?

Toimintaa

- Askartelu: auringonkukan/herneen siementen istuttaminen ruukkuun, jonka saa itse koristella. Tässä on hyvä kertoa vielä kotihoito-ohjeet kasville.

Äläkä saata meitä kiusaukseen

Teema: Omatunto

1. Miten Nellin olisi mielestäsi kannattanut toimia?
2. Miltä tuntuu valehdella ystävälle?
3. Millaisissa tilanteissa tuntuu helpommalta valehdella kuin kertoa totuus?
4. Miten voisi kehittää rohkeuttaan, että uskaltaisi aina kertoa totuuden?

Toimintaa

- Tehdään valitsemiasi sydänaskarteluja, koska omatunto asuu sydämessä.
- Opetellaan kuuntelemaan omaa sydäntä. Opetellaan siis esimerkiksi mitaamaan pulssi itseltä. Voidaan kuunnella sydämen ääntä nauhalta. Voidaan myös käydä läpi joitain faktoja sydäimestä, kuten montako kertaa 10-vuotiaan sydän on jo lyönyt.
- Tässä kohdassa voidaan pohtia myös sitä, että jokaisen sydän lyö hieman eri tahtia ja, että pulssi on helpompi saada tuntumaan esimerkiksi kaulasta kuin ranteesta. Tätä pohdintaa voi jatkaa iltahartaudessa, jossa voitaisiin käsitellä sitä, miksi sydämessä asuvan omantunnon ääntä on joskus vaikea kuulla ja miksi joku ihminen kuulee sen helpommin ja joku toinen huonommin? Miksi siis joku tekee useammin pahaa kuin joku toinen ihminen?

Vaan päästä meidät pahasta

Teema: Pahalta suojassa

1. Millaisia pelejä pelaatte? Pelit voivat olla muitakin kuin pleikkaripelejä esimerkiksi lautapelejä tai roolipelejä.
2. Onko zombeja olemassa?
3. Mitä kaikkia kuviteltuja olentoja voi pelätä?
4. Miksi pimeässä tuntuu helpommin pelottavalta?
5. Mitä voi tehdä kun pelottaa?
6. Voisiko rukoileminen auttaa pelottavassa tilanteessa?

Toimintaa

- Varjoteatteriesitys. Lapset saavat leikata paperista hahmoja, joilla he esittävät teatteria piirtoheittimen tai videotykin valon avulla.
- Askarrellaan heijastimet.
- Laavun rakentaminen yhdessä ja tikkupullan ja makkaranpaisto nuotiolla.

Sillä sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisesti. Aamen.

Teema: Jumalan voima

1. Miksi joku haluaa näyttää olevansa kova?
2. Miksi opettaja suuttui?
3. Miksi toisen uskoa ei saa pilkata?
4. Mitähän Aleksis oli oikeasti halunnut rukoilla?
5. Mieti hiljaa mielessäsi, mitä sinä haluaisit rukoilla? (*)

Toimintaa

- Luetaan Raamatusta kertomus Daavidista ja Goljatista ja askarrellaan ritsat. On myös hyvä keskustella siitä, miten ritsaa voi käyttää. Toisena vaihtoehtona voi koristella kankaasta tehdyt valmiit frisbeet.
- Hartausosuudessa voisi käyttää rukouskiviä, joiden erilaiset värit kuvaavat erilaisia asioita. Jokainen lapsi saa itse valita, minkä väriset kivet hän vie alttarille.
- Hartaus voisi myös käsitellä sellaista ajatusta, että itse ei aina tarvitse olla voimakas, koska Jumala on.

Kymmenen käskyä

Minä olen Herra, sinun Jumalasi. Sinulla ei saa olla muita jumalia.

1. Millainen sinun kotisi on? (Jos sinulla kaksi kotia, voit kertoa niistä molemmista.)
2. Minkä paikan kodin lisäksi koet kotoisaksi?
3. Millaisen kodin haluaisit aikuisena? Missä se olisi? Millainen rakennus se olisi? Vaihtelisiko kotisi paikka?

Toimintaa

- Jokin hippaleikki, jossa leikkijät ovat turvassa omalla ”koti”alueellaan, esimerkiksi Rotat ja Revot.
- Tehdään linnunpönttö valmiiksi saatuista osista. Myös linnunpesä koristeita voi rakentaa esimerkiksi pajun oksista.
- Jumalan kämmenellä -laulu.

Älä käytä väärin Herran, Jumalasi nimeä.

1. Mitä joukkuetta kannatat? (Laji saa olla mikä tahansa.)
2. Miksi luulet Aleksin halunneen tehdä pilaa rukoilemisesta?
3. Minkä asioiden puolesta olisi mielestäsi hyvä rukoilla?
4. Jos ei pysty auttamaan toista ihmistä muuten, voi aina rukoilla hänen puolestaan. Pohdi hiljaa mielessäsi kenen puolesta sinä haluaisit rukoilla. (*) (Työntekijä voi kerätä rukouspyynnöt ja niiden puolesta voidaan rukoilla joko heti, jos kyseessä on seurakunnassa toimiva ryhmä tai myöhemmin jos kyseessä on koululuokka.)

Toimintaa

- Tehdään kartongista tai lakanakankaasta kannatusplakaatit. Jokainen lapsi voi itse valita, mille joukkueelle haluaa tehdä kannatusplakaatin. Jos joukkuetta on vaikea keksiä, se voi olla esimerkiksi yksilöimätön ”Hyvä Suomi” -plakaatti.

Pyhitä lepopäivä.

1. Mikä voisi auttaa Aleksia jaksamaan, kun kotona riidellään?
2. Miten Aleksin isä voisi huomioida Aleksin?
3. Miten Aleksin pitäisi toimia, kun hän huomaa, että Asko sai hänet ärsyntyneeseen?
4. Miksi Aleks on koulussa erilainen kuin kotona?
5. Miten sinä lepää ja rauhoitut?

Toimintaa

- Rentoutushetki. Mennään lattialle makaamaan tai otetaan rento asento pulpetilla ja laitetaan silmät kiinni. Kuunnellaan nauhalta ensin esimerkiksi linnun laulua. Tämän jälkeen työntekijä lukee valitsemansa rauhoittavan tarinan tai johdattaa lapset mielikuvamatkalle.
- Retki lähiluontoon. Monet ihmiset rentoutuvat luonnossa liikkuessaan, siksi voitaisiin tehdä retki lähiluontoon kuuntelemaan rauhoittavia luonnon ääniä ja hiljaisuutta.

Kunnioita isääsi ja äitiäsi.

1. Millaisessa tilanteessa vanhempaa ei mielestäsi tarvitse totella? (Lapsille kannattaa ohjeistaa, että tilanteet voivat olla kuviteltuja, tällaista tilannetta ei välttämättä ole tarvinnut tapahtua heille.)
2. Millaisessa tilanteessa opettajaa ei mielestäsi tarvitse totella?
3. Millä tavalla aikuiset voivat toimia väärin?
4. Miksi vanhempia ja kasvattajia pitää kunnioittaa?
5. Miten vanhemmille tai opettajalle voi osoittaa kunnioitusta?
6. Keksikää ryhmissä erilaisia tapoja auttaa kotona vanhempia.

Toimintaa

- Leikitään joku leikki, jossa toiset lapset ohjaavat toisia, esimerkiksi Suojelusenkeli. Suojelusenkeli-leikissä on ajatuksena, että lapset jaetaan pareihin ja toiselta lapsista sidotaan silmät. Näkevä toimii suojelusenkelinä ja antaa ohjeita, mihin suuntaan sokon tulee kulkea. Näkevä myös estää sokkoa törmäämästä mihinkään.

Älä tapa.

1. Rikkooko kiusaaja Älä tapa -käskyä?
2. Miten kiusaamiseen voi puuttua?
3. Miksi Aleks uhkaili Askoa?
4. Miten muuten Aleks olisi voinut toimia?

Toimintaa

- Älä tapa -käskyn voi ajatella elämän suojelemisena. Askarrelkaa ohjetaulu elämän suojelemiseksi. Jokainen ryhmä tekee luokan seinälle ohjetaulun, jossa on jokin ohje luokkatoverien elämän suojelemiseksi. Ohjeet voivat olla esimerkiksi: älä kiusaa, hymyile kaverille, auta toista silloin kun hän tarvitsee apua.

Älä tee aviorikosta.

1. Miksi aikuiset joskus eroavat toisistaan?
2. Miksi Emppu toivoo äidin löytävän uuden miesystävän?
3. Miksi jotkut eivät haluaisi äidin tai isän löytävän uutta seurustelukaveria?
4. Aviorikoksessa jompikumpi aviopuoliso pettää toisen luottamuksen. Millä tavoin luottamuksen voi pettää ystävyysuhteessa?
5. Mitä tarkoittaa se, että on uskollinen ystävälle?

Toimintaa

- Vettä kengässä -leikki.
- Mitä tiedät ystävästäni -leikki. Askarrellaan ystävyysnauhat, joista toisen voi antaa tärkeälle ystävälle.

Älä varasta.

1. Miksi Nelli ei voi kieltää Emppua juttelemasta Aleksin kanssa?
2. Jos ottaa itselleen kunnian toisen keksimästä ideasta, onko se varastamista?
3. Miksi Nelli ei voinut riemuita talent shown voitosta?
4. Mitä seuraa, jos jää kiinni tavaran varastamisesta kaupasta?
5. Onko luonnonrikkauksien (esimerkiksi puun, veden ja öljyn) liikakäyttö varastamista?
6. Miten voimme säästää luontoa?

Toimintaa

- Leikitään lipunryöstöä.
- Jos käytössä on Paratiisipolku-materiaali, voi käyttää luontopolun 9:nnessä kortissa olevaa leikkiä.

Älä lausu väärää todistusta lähimmäisestäs.

1. Miksi Nelli valehteli Empun tekemisistä?
2. Miten valheellinen tieto Empusta voi vaikuttaa Aleksiin?
3. Mitä tekisit, jos joku puhuisi pahaa ystävästäsi?

Toimintaa

- Askartele kortti sellaiselle ihmiselle, jolle haluat sanoa jotakin kivaa. (Kortin saajan ei tarvitse olla samalta luokalta, vaan hän voi asua kaukanakin ja olla kaverin lisäksi vaikka mummo tai kummi. Työntekijä voi myös tuoda kortteihin postimerkit.)

Älä tavoittele lähimmäisesi omaisuutta.

1. Onko nimistä laskettavilla rakkausprosentteilla vaikutusta siihen, ketkä sopivat oikeasti yhteen?
2. Kuka päättää kenestä Alekski tykkää?
3. Tavarahan voi omistaa, mutta ihmistä ei. Miksi ihmistä ei voi omistaa?
4. Minkälaisista asioista saattaa tulla kateelliseksi toiselle?

Toimintaa

- Kim-leikki pareittain.
- Aarteen metsästys -leikki ulkona. Aarteen metsästys -leikissä ohjaaja huutaa asioita, jotka leikkijöiden pitää tuoda hänelle mahdollisimman nopeasti. Hittain leikkijä putoaa pelistä pois. Aarteiden kannattaa olla jotain helposti löydettävää kuten esimerkiksi käpyjä.

Älä tavoittele lähimmäisesi puolisoa, työntekijöitä, karjaa äläkä mitään, mikä hänelle kuuluu.

1. Miksi Asko olisi halunnut olla kuin Alekski?
2. Kannattaako Askon mielestäsi kadehtia Alekskia?
3. Keksi mielessäsi viisi hyvää asiaa itsestäsi. (*)

Toimintaa

- Askarrellaan arvokkaat rahat. Jokainen oppilas leikkaa pahvista viisi kolikon muotoista ympyrää (voivat olla hieman isompia) ja kirjoittaa jokaiseen "kolikkoon" yhden niistä hyvistä asioista, joita hän keksi itsestään pohdintatehtävässä. Kolikoille voidaan askarrella myös "aarrearkku" paperista taittelemalla.

Uskontunnustus

Minä uskon Jumalaan

1. Montako tuntia nukuit viime yönä?
2. Muistatko viime yönä näkemääsi unta? Jos muistat, voit halutessasi kertoa siitä muille.
3. Kumpi selitys kolmiyhteisyydestä oli helpompi ymmärtää: veteen liittyvä vai kertolaskukaava?

Toimintaa

- Sulattakaa työntekijän johdolla jäätä vedeksi ja kiehuttakaa se sitten höyryksi.
- Opetelkaa tekemään ristinmerkki.

Isään, Kaikkivaltiaaseen, taivaan ja maan luojaan

1. Mistä asioista sinä olet kiinnostunut?
2. Mitä vaikeaa on siinä, jos on erilainen kuin muut?
Mitä hyvää siinä voisi olla?
3. Uskotko, että Jumala on luonut maailman?

Toimintaa

- Lukekaa luomiskertomus ja tehkää kollaasi jostakin luomiskertomuksen kohdasta. Yksi ryhmä voi kuvata aina yhden päivän.

ja Jeesukseen Kristukseen, Jumalan ainoaan poikaan

1. Mitä huonoa on siinä, jos ei ole rahaa ostaa kaikkia tavaroita tai asioita, joita haluaa?
2. Mitä hyvää on siinä, jos ei ole rahaa ostaa kaikkia tavaroita tai asioita, joita haluaa?
3. Mikä tekee Jeesuksesta kuninkaan, vaikka hänellä oli vain aasi eikä hevosta?

Toimintaa

- Askarrellaan aaseja ja muita eläimiä, joita oli läsnä, kun Jeesus syntyi talliin. Tätä työskentelyä voidaan jatkaa ”sikisi pyhästä hengestä”-kohdassa. Tällöin voidaan tehdä eläinten lisäksi ihmiset ja talli ja näin saadaan luokkaan tai kerhoon oma seimi.
- Hoosianna-virren sanojen järjestäminen. Työntekijä on tuonut mukanaan pilkotut Hoosianna-virren sanat ja jokainen ryhmä järjestää sanat oikeaan järjestykseen. Lopuksi lauletaan vielä Hoosianna.

meidän Herraamme

1. Oletko joskus esiintynyt koulun joulujuhlissa? Mitä esitit ja millaista se oli?
2. Voivatko Aleksin ja Askon välit mielestäsi parantua?
3. Kenen jalat sinä haluaisit pestä?
4. Kenen Herra Jeesus uskontunnustuksen mukaan on?

Toimintaa

- Palvelutori. ”Se, joka on suurin, on toisten palvelija.” Ryhmissä jokainen keksii jonkun tavan, jolla voisi palvella muita ryhmäläisiä. (Voi esimerkiksi tehdä letin, hieroa toista, maalata kasvomaaleilla toiselle kivan kuvan, auttaa kotiläksyissä jne.)

joka sikisi Pyhästä Hengestä, syntyi neitsyt Mariasta

1. Kuka oli Jeesuksen äiti?
2. Kuka oli Jeesuksen isä? (Tässä voisi olla yhteispohdintaa siitä, että Jumala oli Jeesuksen oikea isä, mutta Joosef hoiti isän virkaa, niin kuin monella muullakin lapsella joku toinen kuin biologinen vanhempi hoitaa isän tai äidin virkaa.)
3. Uskotko enkeleihin? Jos uskot niin miksi, ja jos et usko niin miksi et?
4. Kenelle jouluevankeliumin enkelin viesti on tarkoitettu?

Toimintaa

- Askarellaan tähti.
- Talvella pihalle tekemään lumienkeleitä.

kärsi Pontius Pilatuksen aikana, ristiinnaulittiin, kuoli ja haudattiin, astui alas tuonelaan

1. Voisiko rukoileminen auttaa Aleksia?
2. Miten Aleks voi rukoilla?
3. Mikä pimeässä pelottaa?
4. Pohdi hiljaa mielessäsi, mitkä asiat tuottavat sinulle pahaa oloa? (* Työntekijä selittää, että voit kertoa iltarukouksessa ne asiat Jumalalle, voit aina myös jutella niistä aikuisten, kuten vanhempien, opettajan, kouluterveydenhoitajan ja isovanhempien, seurakunnan työntekijän kanssa.)

Toimintaa

- Askarrellaan rukoustaulu, johon kirjoitetaan itselle sopiva iltarukous. Rukouksista on hyvä olla valmiita mallivaihtoehtoja. Ne voivat olla myös aivan lyhyitä ja itse keksittyjä, kuten ”Jumala, pidä minusta huolta”. Rukoustaulun tekemiseen kannattaa kysyä koulusta lupa etukäteen.

- Tehdään pelottavia ääniä tai kokeillaan äänen kaikumista. Voidaan tehdä pahvitorvet äänen vahvistamiseksi. Lapset voivat tehdä pelottavia ääniä myös eri soittimilla.

nousi kolmantena päivänä kuolleista, astui ylös taivasiin, istuu Jumalan, Isän, Kaikkivaltiaan, oikealla puolella ja on siletä tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita

1. Mistä pahat unet voivat johtua?
2. Pohtikaa, miksi Alekski luulee, että hänen vanhempansa olisivat onnellisia ilman häntä? Mitä Aleksin vanhempien pitäisi tehdä, ettei Alekski luulisi selaista?
3. Mitä luulet Jeesuksen oppilaiden ajatelleen, kun he kuulivat Jeesuksen nousseen kuolleista?

Toimintaa

- Askarteluna voisi olla pääsiäismuna tai tipu. (Muna ja tipu kertovat uudesta elämästä ja ylösnousemuksesta.)

ja Pyhään Henkeen

1. Mikä on mielestäsi tärkeintä kilpailuissa? Onko tärkeintä voitto, parhaansa yrittäminen, kilpailusta nauttiminen, rehellinen kilpailu, palkinnot tai jokin muu asia?
2. Kiipeäminen tuntui Askosta vaikealta. Mikä sinua auttaa tekemään loppuun sellaisen asian, joka tuntuu vaikealta?
3. Millaisista asioista voi huomata, että näkymätön Jumalan Pyhä Henki vaikuttaa maan päällä?

Toimintaa

- Pingispallon puhalluskilpailu. Luokka jaetaan joukkueisiin. Joukkueet asettuvat makaamaan lattialle. Lattialle on tehty merkki, jonka yli joukkueen on saatava puhallettua pingispallo. Jokaisesta viivan ylityksestä tulee maali. Joukkueet yrittävät vastaan puhaltamalla pitää oman maalin puhtaana. (Tilana voisi olla liikuntasali, jos mahdollista. Luokkatilassa kannattaa käyttää useita pienempiä joukkueita.)
- Lennokin tekeminen. Lennokkia voidaan heitellä (ulkona tai salissa), jotta nähdään, miten näkymätön ilma kannattaa lennokkia.
- Lennokkiteemasta voi pitää myös hartauden, jossa voi verrata näkymätöntä Jumalaa ja näkymätöntä ilmaa, jotka molemmat kantavat meitä.

Pyhän yhteisen seurakunnan

1. Mikä on asuinalueesi seurakunnan nimi?
2. Mitä toimintaa seurakunta järjestää sinun ikäisillesi?
3. Missä on oman seurakuntasi kirkko?

Toimintaa

- Ikonin askarteleminen. Ikoni voidaan tehdä joko ikoni-pohjalle, jollekin muulle puupohjalle tai pahvipohjalle. Ikonin voi maalata mallista itse tai kiinnittää liimalla valmiin ikonin kuvan. Ikonikuvista voi tehdä myös magneetteja tai rintanappeja rintanappikoneella.
- Haistellaan tuohuksia, joita käytetään ortodoksikirkossa.

Pyhäin yhteyden

1. Onko sinulla kastekynttilä? Jos on, milloin olet polttanut sitä? Milloin olet viimeksi polttanut kynttilää?
2. Millainen paikka hautausmaa mielestäsi on?
3. Miltä tuntuu, kun joku ihminen tai eläin kuolee?
4. Pohdi hiljaa mielessäsi kenelle elävälle tai kuolleelle ihmiselle tai eläimelle haluaisit sytyttää kynttilän ja toivoa hyviä asioita? (*)

Toimintaa

- Askartelu: pyöritetään mehiläisvahalevystä kynttilä. (Kannattaa tarkistaa etukäteen koulusta, onko kynttilän askarteleminen heillä sallittua. Vahalevyjä ja sydänlankaa voi tilata nettikaupoista.)

syntien anteeksiantamisen

1. Miltä Askosta mahtoi tuntua, kun Alekski pyysi häneltä anteeksi?
2. Miksi anteeksipyytäminen saattaa tuntua vaikealta?
3. Miksi anteeksi antaminen saattaa tuntua vaikealta?
4. Mitkä asiat ovat sinun mielestäsi syntiä?

Toimintaa

- Jalkapallopelejä.
- Anteeksipyyntökortti. Askarrellaan kortti, johon taiteillaan anteeksi sana. Korttia ei ole tarkoitus antaa heti eteenpäin, vaan se säästetään tilanteeseen, jossa tarvitsee pyytää joltakin henkilöltä anteeksi.
- Tehdään jalkapallot vanhoista muovipusseista.

ruumiin ylösnousemisen

1. Kuinka vanha on vanhin tuntemasi henkilö?
2. Millainen on mielestäsi onnellinen elämä?
3. Jos Jumala tietää hiuksen tippumisen päästämme, mitä muuta hän mahtaa elämästämme tietää?
4. Mitä tarkoittaa, että Ednalla on loputtomasti päiviä edessä, vaikka hän on kuollut?

Toimintaa

- Muunnelma ameeba-leikistä. Leikissä on viisi eri ikävaihetta. Vauvat ryömivät, vähän vanhemmat konttaavat, alakoululaiset polkevat pyörällä, täysi-ikäiset ajavat autolla, vanhukset kulkevat kumarassa. Kaikki aloittavat ryömisestä ja kun kaksi vauvaa kohtaavat toisensa, he leikkivät kivi-paperi-sakset -kilpailun ja voittaja voi ruveta konttaamaan. Kun kaksi konttaajaa kohtaavat, he leikkivät taas kivi-paperi-sakset -kilpailun ja voittaja etenee alakoululaiseksi. Jos häviää kivi-paperi-sakset -kilpailun, ryömijä pysyy ennallaan, muut tippuvat yhden tason alaspäin.
- Askarrellaan ikäteemaan liittyvä koru itselle tai synttärilahjaksi jollekin toiselle. Tämän voi tehdä vaikka jostain muovailumassasta.

ja iankaikkisen elämän.

1. Minkä nimen sinä sait kasteessa / mikä on koko nimesi?
2. Oletko ollut jonkun toisen henkilön ristiäisissä?
3. Mitä ristiäisissä tapahtuu?
4. Kun olit pieni, millaista kuvittelit taivaassa olevan? Millaista ajattelet siellä nyt olevan?

Toimintaa

- Leikitään ristiäisiä. (Tarvikkeet: vauvanukke, kastemekko, kastemalja, kaste-kynttilä, valkoinen liina, Raamattu jne.)
- Pussihyppely. (Pussihyppely on vähän niin kuin pitkän kastemekon kanssa hyppisi. Tähän tarvitaan liikuntasali tai koulun piha.)

Sakramentit

Kaste

1. Millaisia vahvuuksia ihmisellä voi olla?
2. Miten Helgen tulo mukaan oli vaikuttanut luokassa?
3. Mieti hiljaa mielessäsi, mitä vahvuuksia sinulla on? (*)

Toimintaa

- Tehdään joku harjoitus, jossa toiset kantavat yhtä ryhmäläistä kerrallaan esimerkiksi kultatuolissa.
- Tehdään taulu luokan vahvuuksista. Jokainen kirjoittaa lapulle yhden oman vahvuutensa ja käy kiinnittämässä sen yhteiseen pahvialustaan. Työntekijän johdolla katsotaan, mitä kaikkia vahvuuksia luokasta löytyy ja puhutaan siitä, miten luokka koko porukkana on tosi vahva. Voidaan puhua siitä, että jos luokkalaiset pyrkivät tukemaan ja kantamaan toisiaan, niin vahvuudet tulevat kaikkien yhteiseksi hyväksi. Lopulta puhutaan siitä, miten luokkakavereiden ja läheisten lisäksi Jumala kantaa meitä jokaista.

Herran Pyhä Ehtoollinen

1. Mikä on lempiruokasi?
2. Mitä ihmiselle tapahtuu, jos ihminen joutuu olemaan pitkään ilman ruokaa?
3. Mitä ehtoollisella tapahtuu?
4. Voit mennä ehtoolliselle jonkun läheisen aikuisen kanssa. Kenen kanssa sinä haluaisit mennä ehtoolliselle?
5. Ehtoolliselta ei saa voimaa nostaa painoja, millaista voimaa ehtoolliselta saa?

Toimintaa

- Katsellaan ehtoollisvälineitä pikaria, leipälautasta ja leipää. Haistellaan ehtoollisviiniä.
- Leikitään ketjuhippaa. (Tähän voisi liittää ajatuksen siitä, että ehtoollinen liittää ihmiset toisiinsa.)

Raamattu

1. Mikä on lempikirjasi?
2. Mitä kirjassa tapahtuu?
3. Mitä Raamatun kertomuksia muistat?
4. Mitä tarkoittaa uskovainen?

Toimintaa

- Luetaan lasten Raamatusta jokin tuttu Raamatun kertomus ja tehdään siitä sarjakuva tai näytelmä.

Rippi

1. Miltä tuntuu, jos on toiminut toista ihmistä kohtaan väärin?
2. Miltä anteeksipyytäminen mahtoi tuntua Nellistä?
3. Miltä tuntuu, kun saa anteeksi?
4. Miltä tuntuu se, että Jumala antaa anteeksi kaikille, jotka pyytävät häneltä anteeksi? Voisitko itse antaa aina anteeksi kaikille?

Toimintaa

- Liikuntasaliin rakennettu rata. Jokainen oppilas kulkee radan ensin painava reppu harteillaan ja jättää sitten repun työntekijälle. Toisen kerran radan pääsee kulkemaan ilman reppua. Vertaillaan näitä kahta kokemusta ja pohditaan, onko raskaan taakan kantamisessa jotain samaan tunnetta kuin pahojen tekojen kantamisessa.
- Seurakunnan toiminnassa voidaan tehdä myös sellainen harjoitus, jossa lapset pääsevät jollain tavalla ilmaisemaan omia pahoja tekojaan. Esimerkiksi niin, että hakevat pihalta kiven, joka kuvaa heidän pahoja tekojaan ja heittävät sen järveen tai jonnekin kauas.

Rukous

1. Mikä lemmikkieläin sinulla on tai minkä eläimen haluaisit joskus saada?
2. Pohdi hiljaa mielessäsi, ketä ihmistä haluaisit kiittää ja miksi?
3. Jatka lauseita: Taivaan Isä kiitos, että...
Taivaan Isä pyydän, että...
Taivaan Isä siunaa... (Tässä siis on jaettu valmiit paperit, joihin lausetta voi jatkaa.)

Toimintaa

- Opetellaan sanomaan eri kielillä ”kiitos” ja ”ole hyvä”. (Ensin käydään läpi ne kielet, joita oppilaat osaavat ja sitten ruvetaan opettelemaan vieraampia.)
- Opetellaan erilaisia tapoja kiittää liikkumalla, esimerkiksi niaaminen ja kumartaminen suomalaisessa kulttuurissa.

Herran siunaus

1. Missä olet käynyt luokkaretkellä?
2. Mikä olisi unelmien luokkaretkikohteesi?
3. Millaisissa asioissa näkyy se, että Jumala pitää huolta meistä ja siunaa meitä?

Toimintaa

- Jokainen ryhmä saa paperilla yhden oikeuden YK:n lapsen oikeuksien sopimuksesta. Ryhmän tehtävänä on esittää oikeus pantomiimina. Muut yrittävät arvata, mistä oikeudesta on kysymys. Kun oikeudet on esitetty, pohditaan yhdessä, löytyykö oikeuksien listasta jotain sellaisia, jotka eivät aina toteudu muissa maissa tai Suomessa?